

jeg enkle tabeller, som lettere kunne synliggjøre fakta som refereres i teksten. Jeg vil tro at denne boken kan leses med stort utbytte av interesserte kolleger og ikke minst av helsepolitikere og helsebyråkrater.

Jan Eritsland

Hjertemedisinsk avdeling,
Ullevål universitetssykehus

Når relasjoner gjør godt

Marit Borg, Alain Topor, red

Virksomme relasjoner

124 s. Oslo: Kommuneforlaget, 2003.

Pris NOK 289

ISBN 82-446-0857-9

Kommuneforlaget har tatt initiativ til utgivelse av en liten, men viktig bok om bedringsprosesser ved alvorlige psykiske lidelser. *Virksomme relasjoner* henvender seg først og fremst til et bredt publikum av fagfolk innen helse- og sosialsektoren, til alle som skal utvikle en bedre psykiatri. Den er resultat av et samarbeid mellom norske og svenske fagpersoner med lang erfaring innen psykiatrisk arbeid.

Innholdet baseres på dybdeintervjuer med 15 personer som alle har opplevd psykisk sykdom fra innsiden og har møtt hjelpeapparatet. Brukerperspektivet er viktig – de som selv har vært i lidelsen, er de fremste formidlere av hva som subjektivt har virket og hjulpet, eventuelt virket negativt. Her er ikke hovedvekten lagt på det som kan telles og måles, men på selve opplevelsesaspektet, den kvalitative innfallsvinkelen.

Det er grunn til å ta dette perspektivet alvorlig, og boken er et godt bidrag i retning av å øke forståelsen for pasientenes opplevelser hos nåværende og fremtidige behandlere. Forfatterne bruker et enkelt og innlevende språk, som understreker den erfaring de selv har fått gjennom mange års arbeid innen feltet.

Etter hvert som man leser gjennom de sju kapitlene, får boken mer og mer preg av studiebok til felles bruk på arbeidsplassen. Den vil inspirere til viktige og utfordrende samtaler om allmenne sider ved alvorlig sinnslidelse, nemlig relasjonene som bærer gjennom den avgrunnsopplevelsen mange av disse pasienten har vært i. Her tenkes det ikke bare på relasjoner i pasientenes sosiale liv, men like mye på de relasjonene som etableres mellom pasienten og personalet. Begrepet profesjonalitet diskuteres på en fruktbar måte: Profesjon som *distanse* og profesjon som *nærhet*.

Boken kunne fått en utilsiktet slagside dersom forfatterne hadde gitt inntrykk av at alt informantene oppgav, uten videre ble oppfattet som «sant». Dette har de på en forbilledlig måte unngått.

Per Anders Øien

Modum Bad
Vikersund

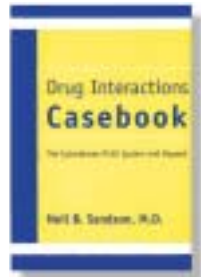
Historier om medikamentinteraksjoner

Neil B. Sandson

Drug interactions casebook

313 s, tab. Washington: American Psychiatric Publishing, 2003. Pris USD 33

ISBN 1-58562-091-2

For noen er cytokrom P-450 og isoenzymene et stort mysterium. Andre bruker navn som CYP3A4 og CYP2C19 uten at de egentlig forstår hva de snakker om. Denne boken er redningen for begge gruppene. Den er morsomt

skrevet, rikt illustrert med kasusbeskrivelser og gir et vell av informasjon. Dette er til å bli klok av. Medikamentinteraksjoner burde interessere de fleste av oss. Mange av oss utsetter potensielt våre pasienter for det. Men hvor ofte har vi egentlig sett det? Eller, mer presist, hvor ofte har vi skjont at det er det vi har sett?

Mer enn 200 pasienthistorier, i stor grad hentet fra psykiatrien, illustrerer de ulike hovedtypene av medikamentinteraksjoner over de ulike P450-isoenzymene. I tillegg omtales interaksjoner over noen andre enzymsystemer. Inhibitorer, induktorer og substrater for CYP2C19, CYP2C9, CYP3A4 og CYP2D6 blir mer enn abstrakte begreper. Man forstår deres kliniske betydning. Mange vil kunne få aha-opplevelser både av positiv og negativ karakter. Humoren ligger stadig på lur og letter lesingen, men tar aldri overhånd og svekker ikke bokens seriøsitet.

De første kapitlene gir en god prinsipiell oversikt over de mekanismer som kan inntre. Hvert kapittel, ja hver eneste vignett, har fylldig referanseliste. Dette er klinisk kunnskap med godt grunnlag i teori og forskning! Gode tabeller gir en tilnærmet fullstendig oversikt. Flere gode stikkordregistre til slutt er omfattende nok (32 sider!) til å gjøre denne boken til mer enn en samling kuriositeter.

Når alt dette er sagt om denne gode og gjennomarbeidede boken, vil jeg nevne noen av dens begrensninger. Farmakokinetikken, farmakogenetikken og kunnskapen om interaksjoner er under stadig utvikling. Det er ingen gitt å komme med fullstendige lister over interaksjoner. Kanskje er de Internett-baserte tjenestene bedre egnet til dette (1). En annen måte å sikre fullstendighet på ville være å gi et bredere teoretisk grunnlag, slik at leseren ville stå bedre rustet til å gjøre seg egne refleksjoner. Men som forfatteren selv nevner, finnes det andre bøker som gjør dette (2). Videre kan noen synes det er vel mer av det gode når 20 pasienthistorier illustrerer interaksjoner

med fenytoin, eller for så vidt andre gjenangere.

Boken ville være interessant for mange, men den har likevel kanskje et noe begrenset publikum. På sykehusbibliotek, psykiatriske avdelinger og farmakologiske laboratorier bør den likevel finnes.

Jørgen G. Bramness

Divisjon for retts toksikologi og rusmiddelforskning
Nasjonalt folkehelseinstitutt

Litteratur

1. <http://medicine.iupui.edu/flockhart/>
2. Cozza KL, Armstrong SC, Oesterheld JR. Concise guide to drug interaction principles for medical practice. Washington: American Psychiatric Publishing, 2003.

Lesbar grunnbok i psykofarmakologi – nå enda bedre

Brian E. Leonard

Fundamentals of psychopharmacology

520 s, tab, ill. London: John Wiley, 2003.

Pris GBP 33

ISBN 0-471-52178-7

Da jeg skulle lese psykofarmakologi første gang, ble jeg anbefalt den forrige utgaven av denne boken. En farmakolog fremholdt for meg at den inneholdt et slags minimum av kunnskap en psykiater burde ha om emnet. Det var godt å oppleve at den var lettlest, forståelig og gav passe med kunnskap. Passe – det vil si at jeg lærte noe (styrket kunnskapen), mens annet var kjent fra før (styrket egoet). Det var forrige utgave.

Nå har Leonard gjort en fullstendig revisjon, og boken foreligger tykkere, rikere illustrert med gode figurer, og ikke minst oppdatert i sin tredje utgave. I et hjertesukk av et forord beklager forfatteren seg over at han ikke heller skrev en helt ny tekst, fremfor å flikke på den gamle. Det hadde vært mindre arbeid og kanskje gitt et bedre resultat. En del faktiske feil (det er ikke slik at benzodiazepiner ble introdusert i *dette* århundre, for 30 år siden eller at klozapin er et *nytt* medikament), kunne vært lukket bort. Boken fremstår nok en gang som lettlest, forståelig og oppdatert og gir akkurat passe med kunnskap.

I konkurransen med Stahls gjennomillustrerte og mer omfattende bok (1) har Leonard valgt å skrive en bok man *leser* (for eksempel på sengen – formatet egner seg til det) fremfor å slå opp i. Seks innledende kapitler omhandler generelle psykofarmakologiske prinsipper, deretter fem kapitler om medikamenter ved de vanligste psykiske lidelser (depresjon, mani, angstlidelser, søvnløshet og psykoser) og tre kapitler om aktuelle sykdomskategorier mer i utkanten av det psykofarmakologiske feltet (epilepsi, Parkinsons sykdom og ulike typer demens). Tre kapitler omhandler rusmidlers psykofarmakologi og psykofar-